Guia per a l'impuls de la Transició Ecosocial des de l'ESS

L'ESS construïm

FUTURS ~~IM~~POSSIBLES

Guia per a l'impuls de la Transició Ecosocial des de l'ESS

La guia que esteu a punt de llegir és fruit de la feina de dos anys del projecte Futurs ~~im~~POSSIBLES, un projecte que es va marcar com a objectiu situar la Transició Ecosocial al centre de les estratègies de l'Economia Social i Solidària catalana, així com reforçar les capacitats del teixit cooperatiu i associatiu a l'hora de fer front a la crisi ecosocial.

Així doncs, el document que hem elaborat recull els aprenentatges d'aquests anys, especialment a través dels més de 20 tallers participatius de construcció d'escenaris de futur que hem dinamitzat arreu de Catalunya. També del Fòrum per la Transició Ecosocial celebrat el febrer del 2023 i que ha derivat en la creació de l'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial.

La guia pretén ser un document pràctic a on les entitats i actors de l'ESS puguin recórrer per a inspirar-se i agafar idees a l'hora de ser subjectes actives de la Transició Ecosocial. S'hi recullen exemples inspiradors, recursos i es defineixen 5 grans àmbits d'intervenció per on començar a impulsar canvis.

Esperem que sigui una eina útil per fer de l'ESS una actriu central per aconseguir una transició ecològica justa i democràtica al nostre país.

Quin potencial té l'ESS per contribuir a la transició ecosocial?[1]

És una eina que enforteix comunitats, pobles i barris, i els fa més resilients davant la crisi ecosocial.

Mitjançant la construcció de dispositius i estructures comunitàries potents, xarxes de suport mutu o espais de governança comunal, les comunitats tenen molta més capacitat per adaptar-se a les possibles adversitats derivades de la crisi ecosocial, com poden ser fenòmens climàtics extrems, crisis d'abastiment alimentari, crisis energètiques, entre d'altres. De fet, les mateixes entitats d'ESS són comunitats en si mateixes des d'on construir major resiliència.

Construeix nous models i propostes socioeconòmiques que donen resposta a les necessitats bàsiques per a la vida i que generen noves formes de relació amb la natura contribuint a la regeneració dels ecosistemes.

L'ESS és, doncs, un gran pol d'innovació social, que crea propostes socioeconòmiques inspiradores, reproduïbles, escalables i que serveixen com a pilars per avançar cap a un nou paradigma ecosocial, postcapitalista i postcreixentista.

És un actor social amb capacitat d'incidir en l'esfera pública per aconseguir canvis polítics i, per tant, té un potencial com a eina d'intervenció en el debat públic.

Malgrat que la necessitat de fer front a la crisi ecosocial és una inquietud compartida de manera desigual pels diferents actors, l'ESS engendra un potencial polític per empènyer, juntament amb els moviments socials, per aconseguir canvis profunds a escala política i institucional.

Demostra que una vida més justa, sostenible i feliç és possible: les iniciatives de l'ESS són una realitat palpable i contribueixen al canvi cultural i la construcció d'un nou sentit comú ecosocial.

L'experiència dels tallers de construcció participativa d'escenaris de futur del projecte Futurs ~~im~~POSSIBLES ens demostra que els projectes de l'ESS són un dels principals ancoratges —les llavors de futur— des dels quals imaginar el món on ens agradaria viure.

1. Suriñach, R., Vilaseca, E. (2024): L'Economia Social i Solidària, una economia per la transició. Article del llibre «Futurs imPOSSIBLES. Propostes i imaginaris per una transició ecosocial», publicat per l'Escola de Transicions, la Xarxa d'Economia Solidària i Espai Ambiental SCCL. Pollen Edicions, Sant Cugat del Vallès.

PARTICIPA

Idees clau a l'hora d'enfocar la transició ecosocial des de l'ESS

1	**L'ESS és imprescindible... però s'hi ha de posar**	**És urgent que l'ESS es posi al servei de la transició ecosocial** i entengui l'actual moment històric que vivim: cal accelerar, fer créixer i multiplicar totes les alternatives que es cultiven des de fa anys. L'ESS té estructures socioeconòmiques, xarxes d'articulació, capacitat material i una gens menyspreable massa crítica que cal orientar políticament i estratègicament, cap a la transició ecosocial. L'ecologisme, el feminisme i la mirada antiracista i decolonial han d'esdevenir un dels elements vertebradors del teixit de l'ESS, des de les pràctiques diàries, fins al tipus d'activitat socioeconòmica i comunitària que desenvolupa, passant per la manera en què orienta la seva acció política i transformadora.
2	**L'ESS, imprescindible, sí... però no suficient**	El repte que tenim davant és tan gran, que seria ingenu pensar que la transició la farem només amb intervencions a l'abast de l'ESS. Per tant, l'**ESS ha de formar part** necessàriament **d'una aliança més àmplia** amb altres agents socials, polítics i econòmics per poder actuar de manera contundent i coordinada en tots els fronts i disputar una transició ecològica que sigui justa i democràtica.
3	**Tots els actors de l'ESS tenen les mateixes responsabilitats?**	La resposta és clara: no, **no totes tenim les mateixes responsabilitats**. No se li pot demanar el mateix a una entitat petita que encara no s'ha consolidat econòmicament, que a una entitat gran, amb un cert múscul financer i una estructura consolidada, que a una entitat representativa o un espai d'articulació. Així doncs, les accions que facin les entitats de l'ESS per la transició ecosocial han de ser proporcionades a les seves capacitats.
4	**I no, no parlem (només) de canviar el consum**	Sovint s'equipara la reducció de l'impacte ambiental a les entitats a generar canvis en el consum i les compres: millorar l'eficiència energètica canviant bombetes, comprar productes ecològics pels esdeveniments que organitzem, utilitzar paper reciclat, gestió selectiva de residus, etc. I sí, tot això és necessari. Però en aquest punt de la pel·lícula, l'ESS, com a espai que promou un canvi profund en el model econòmic per abandonar les lògiques capitalistes, ja hauria de tenir tot això més que interioritzat i anar dues passes per davant: **ser un agent actiu per la transició ecosocial implica moltes més coses que un canvi en el comportament ambiental de l'entitat.**
5	**Som entitats democràtiques, justes i... ecofeministes?**	Des de l'ESS tenim molt assumits certs principis i valors com són la democràcia i la participació. Però encara ens cal avançar en la incorporació dels principis de l'antiracisme, el feminisme i l'ecologisme. En aquest sentit, **és primordial prioritzar la mirada i pràctica ecofeminista a les nostres organitzacions** i fer que aquesta impregni la nostra pràctica sòcioempresarial i l'organització del treball.

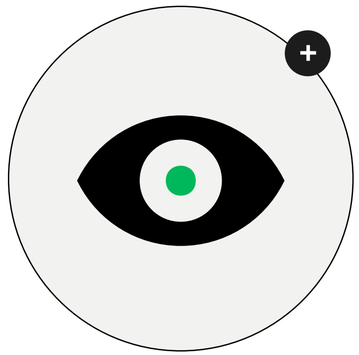
CONSTRUEIX

Què podem fer a la pràctica des de les nostres organitzacions?

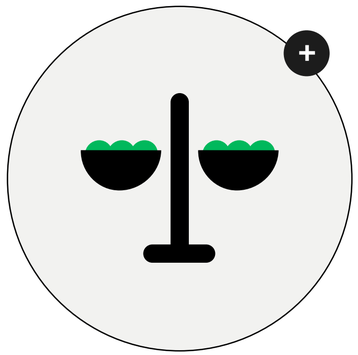
Hem identificat **5 grans àmbits d'intervenció**.
A continuació recorrem cadascun d'aquests àmbits per entendre els canvis que tenen a l'abast les entitats i com dur-los a la pràctica.

Reduir l'impacte ambiental del consum i les compres

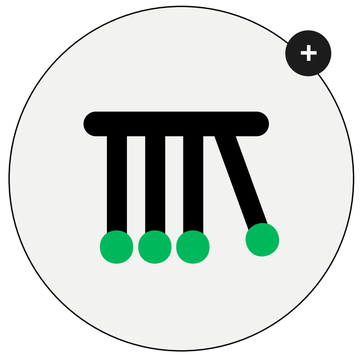
Aplicar la mirada ecofeminista en l'organització del treball

Orientar l'activitat econòmica cap a la transició ecosocial

La sensibilització i activació de la seva comunitat directa

L'acció sociopolítica per reclamar canvis per una transició ecosocial

Reduir l'impacte ambiental del consum i les compres

Context:

Canviar el consum de la mateixa entitat és un pas necessari —el més bàsic i accessible—, tot i que sembla que l'ESS encara té camí per recórrer. **L'informe del Mercat Social de 2023** apunta que el 87% de les entitats afirmen prioritzar criteris ambientals a l'hora de prendre decisions. Però aquest percentatge baixa fins al 70% quan es demana per la incorporació de pràctiques concretes de reducció de la petjada ecològica; fins al 56% quan es demana si tenen una política interna per reduir l'ús energètic i fer-ne partícips els i les membres; i fins al 46% quan es demana si utilitzen electricitat d'origen renovable. Aquesta diferència de percentatge demostra que hi ha un decalatge entre les intencions i les pràctiques, així que encara hi ha camí per recórrer.

2. Disponible aquí: **https://xes.cat/2023/12/20/informe-del-mercat-social-2023/**

Què hi puc fer:

La reducció de l'impacte ambiental del dia a dia de l'entitat no necessita cap recepta màgica, sinó la identificació dels àmbits de millora, la implementació de pràctiques concretes i tenir indicadors de seguiment. Els principals àmbits on intervenir serien:

- ☐ Prevenció i recollida selectiva de residus
- ☐ Consum energètic (especialment d'electricitat)
- ☐ Consum d'aigua
- ☐ Gestió de la mobilitat
- ☐ Política de compres d'aliments, materials fungibles i altres aprovisionaments
- ☐ Organització d'esdeveniments

Per tots aquests àmbits, els criteris serien per ordre de prioritats:

1

Reduir el consum

És imprescindible fer decréixer el consum energètic i material global, de manera que, en primera instància, el més important que cal és reduir al màxim el nostre consum. Cada entitat ha de veure on té més camp per recórrer: en la reducció de residus? En la minimització del consum energètic i d'aigua?

2

Millorar l'eficiència en l'ús dels recursos

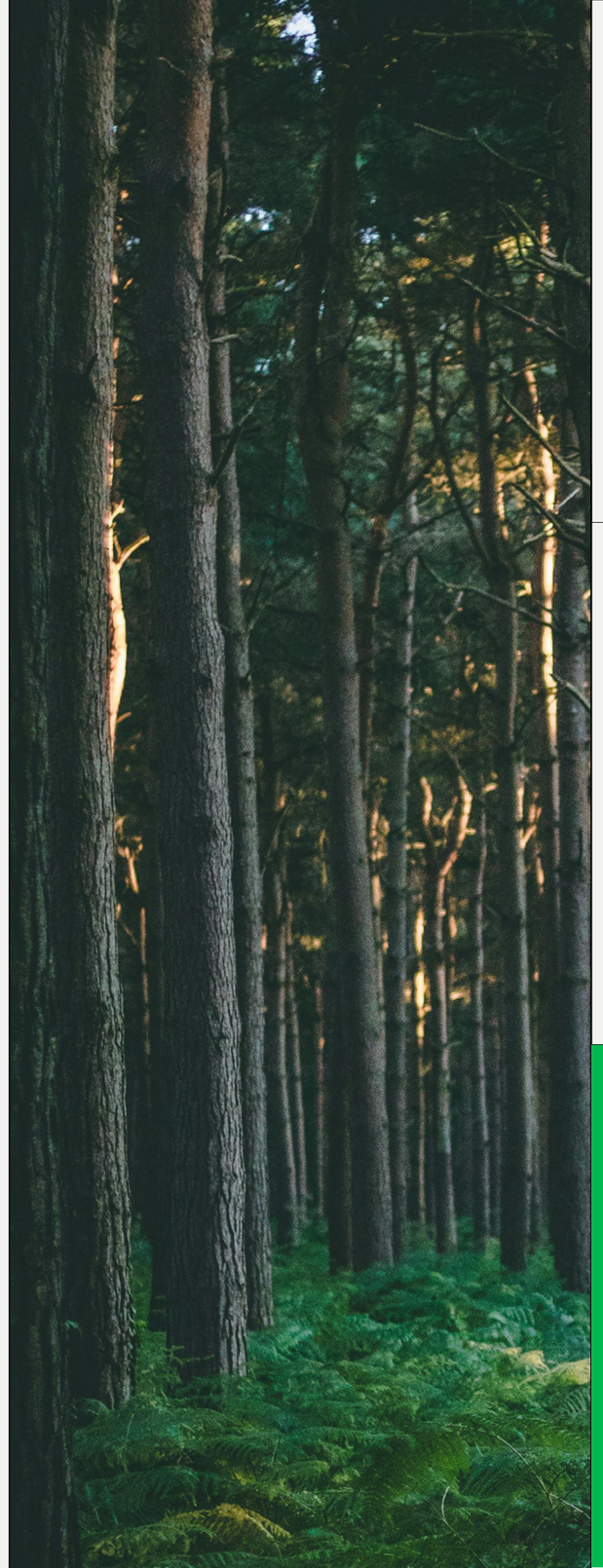
En segon lloc, cal evitar el malbaratament energètic i material, i intentar aplicar mesures que millorin l'eficiència en l'ús dels recursos i l'energia.

3

Criteris ecosocials en les noves compres

En darrera instància, quan s'ha de recórrer a la compra de productes nous, hem de prioritzar l'ús de productes ecològics i de proximitat, però també que responguin a criteris socials: un producte ecològic sense garantia de drets laborals no ens serveix per fer una transició justa!

La mida i el sector importen!
És molt important que, en el moment d'abordar els impactes individuals de cada entitat, no intentem posar-nos totes al mateix nivell: la mida i el sector condicionen molt a l'hora d'abordar determinats canvis. Per exemple, per una entitat dedicada a la missatgeria, serà molt important considerar la mobilitat de la seva flota de transport. O, en el cas d'una empresa amb un local propi, podrà plantejar-se fer una inversió en energies renovables. En canvi, altres entitats tindran més a l'abast la contractació d'electricitat amb Som Energia, o el canvi de bombetes i dispositius de les oficines.

Eines i recursos:

Teniu diverses **guies** que us poden servir per entendre en quins àmbits podeu incidir i treballar per canviar el vostre impacte ambiental com a entitat:

- Guia pràctica de consum conscient i economia solidària per a associacions, del Centre de Recursos per les Associacions Juvenils: **https://crajbcn.cat/wp-content/uploads/2021/06/GuiaCRAJ_Som_Part_del_Canvi.pdf**
- Eina «PAS»: Propostes i autodiagnosi en sostenibilitat, de Barcelona+-Sostenible: **https://ajuntament.barcelona.cat/mesuressostenibilitat/ca/**
- Guia «Consum conscient: eina de transformació social», del Grup Ecos: **https://grupecos.coop/wp-content/uploads/2019/09/consum_web_ECOS.pdf**

El **Balanç Social de la XES** us pot ajudar a fer seguiment de la majoria dels consums i així poder avaluar les millores aconseguides.
https://xes.cat/comissions/balanc-social/

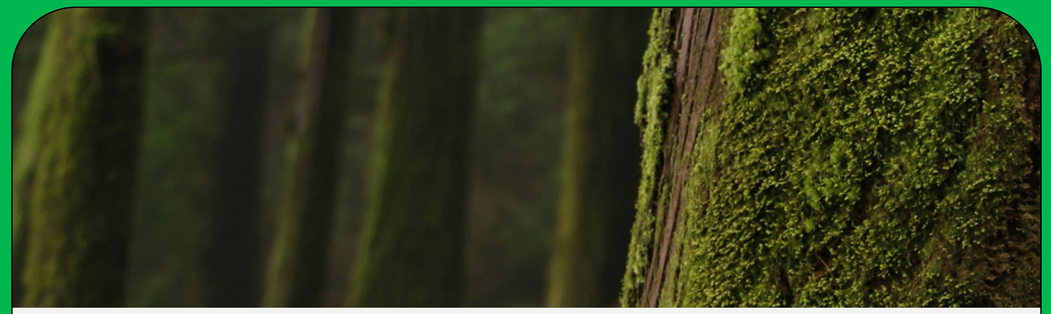
Millorar l'**eficiència energètica** no passa només per innovacions d'alta complexitat tecnològica, sinó que podem aprendre i implementar el que Ecologistes en Acció en diuen tècniques humils.
https://www.ecologistasenaccion.org/wp-content/uploads/2024/06/Tecnicas-humildes.pdf

Moltes entitats de l'ESS es dediquen al sector serveis i és habitual que organitzin esdeveniments. L'**ambientalització d'esdeveniments** és una tasca clau en el nostre àmbit! Aquesta guia us ajudarà a entendre tot el que heu de tenir en compte.
https://malapeca.cat/wp-content/uploads/2024/05/guia_esdeveniments_sostenibles_teler_cooperatiu.pdf

Si voleu un **acompanyament integral**, diverses entitats i espais de l'ESS estan ja oferint acompanyaments:

- Cercle de Transició Ecosocial de Coopolis: **https://www.bcn.coop/transicio-ecosocial/**
- Servei ATESA de La Politja: **https://lapolitja.cat/assessoria-per-a-la-transicio-ecosocial/**
- Acompanyament a la transformació ambiental del Risell: **https://elrisell.cat/serveis/**

Aplicar la mirada ecofeminista en l'organització del treball

Context:

Com plantegen les companyes de REAS Euskadi i Alboan a la **guia per a organitzacions ecofeministes**[3]:
«(...) la trobada entre l'economia solidària i l'ecofeminisme col·loca la sostenibilitat de la vida al centre de la identitat i la pràctica de les organitzacions, desplaçant els biaixos productivistes i racionalistes propis del model capitalista d'organització de l'economia i de les empreses. (...) Des d'aquesta perspectiva, es planteja construir organitzacions que col·loquin la vida al centre, que reconeguin la interdependència i l'ecodependència dels éssers vius i que contribueixin a les transformacions ecosocials que el nostre planeta reclama. (...) Es tracta, des de l'horitzó de les economies alternatives i transformadores, de proposar noves formes d'organització i de planificació del treball. (...) Desenvolupar aquests models alternatius requereix enfrontar alguns reptes, com qüestionar el productivisme i incorporar les tasques reproductives i de cures a la vida de l'organització, promoure formes d'interrelació (també econòmica) basades en la cooperació i el suport mutu (interna i externament)».

3. Disponible aquí:
https://organizacionesecofeministas.com/

Què hi puc fer:

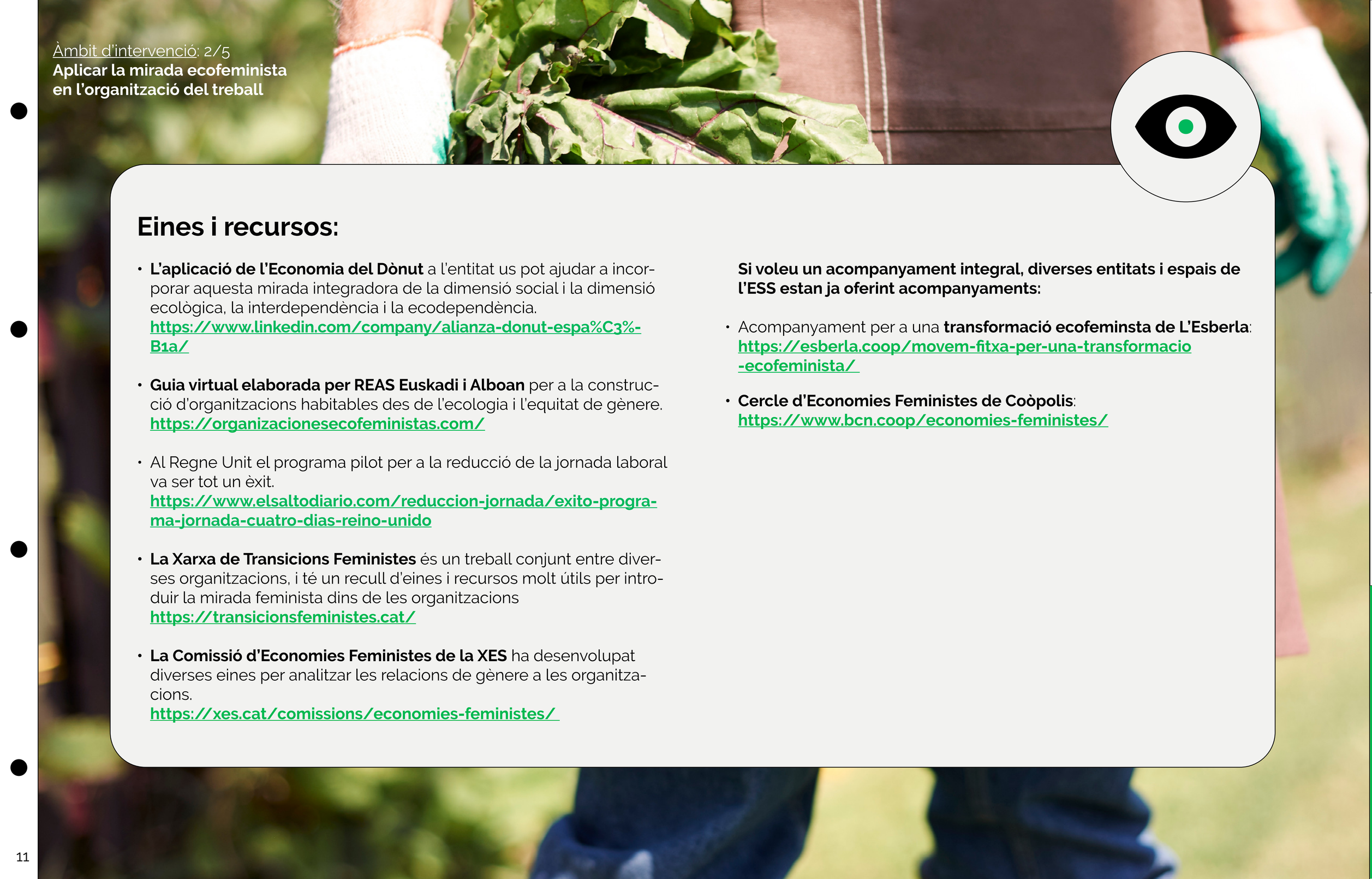
Aplicar la mirada ecofeminista a les nostres organitzacions no és una tasca fàcil, ja que implica revisar el paper de les nostres entitats en relació amb la ecodependència i a la interdependència.
A continuació us proposem alguns fils dels quals poder estirar:

a) Reviseu col·lectivament el concepte de productivitat per tal d'ajustar i posar en diàleg els criteris econòmics amb els del sosteniment de la vida i la reducció de l'impacte mediambiental de la nostra activitat.

b) Exploreu la reducció de la jornada laboral sense reducció de la retribució, com a mesura per alliberar temps del treball productiu del vostre equip, i poder, així dedicar-lo a tasques reproductives o comunitàries.

c) Retribuïu una part del sou en espècie per així desplaçar els diners de la satisfacció de necessitats i compensar directament amb la provisió d'aquells béns i serveis més bàsics. .

d) Exploreu el concepte de bestreta/salari equitatiu. Feu una revisió de les bestretes i salaris per modular-los en funció de les necessitats de les treballadores, situacions personals, responsabilitats de cura, etc., fent així que la retribució estigui condicionada per les situacions personals.

Eines i recursos:

- **L'aplicació de l'Economia del Dònut** a l'entitat us pot ajudar a incorporar aquesta mirada integradora de la dimensió social i la dimensió ecològica, la interdependència i la ecodependència. https://www.linkedin.com/company/alianza-donut-espa%C3%-B1a/

- **Guia virtual elaborada per REAS Euskadi i Alboan** per a la construcció d'organitzacions habitables des de l'ecologia i l'equitat de gènere. https://organizacionesecofeministas.com/

- Al Regne Unit el programa pilot per a la reducció de la jornada laboral va ser tot un èxit. https://www.elsaltodiario.com/reduccion-jornada/exito-programa-jornada-cuatro-dias-reino-unido

- **La Xarxa de Transicions Feministes** és un treball conjunt entre diverses organitzacions, i té un recull d'eines i recursos molt útils per introduir la mirada feminista dins de les organitzacions https://transicionsfeministes.cat/

- **La Comissió d'Economies Feministes de la XES** ha desenvolupat diverses eines per analitzar les relacions de gènere a les organitzacions. https://xes.cat/comissions/economies-feministes/

Si voleu un acompanyament integral, diverses entitats i espais de l'ESS estan ja oferint acompanyaments:

- Acompanyament per a una **transformació ecofeminsta de L'Esberla**: https://esberla.coop/movem-fitxa-per-una-transformacio-ecofeminista/

- **Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis**: https://www.bcn.coop/economies-feministes/

Àmbit d'intervenció: 3/5

Orientar l'activitat econòmica cap a la transició ecosocial

Context:

Davant la crisi ecosocial, és important preguntar-se quins són els sectors clau —i, per tant, productes i serveis— on l'ESS s'hauria d'enfocar per impulsar la transició.

La primera pregunta que ens hem de fer és quins són aquests sectors clau. Podríem descriure'ls com els que faciliten la sostenibilitat de la vida i, alhora, són àmbits on l'ESS pot tenir més facilitat d'intervenir des d'una perspectiva material i de capacitats. Per exemple, l'aigua és clarament un sector estratègic, però potser la lluita aquí està més en la municipalització del servei i no tant en situar-hi l'ESS. En canvi, sí que té sentit que l'ESS intervingui en els sectors agroalimentari i energètic, on el cooperativisme i els sistemes de gestió públic-comunitaris tenen un paper clau en la construcció de sobirania alimentària i energètica des de lògiques de proximitat de producció i consum, producció distribuïda, governança comunitària, etc.

Potser hi ha altres sectors que no es consideren tan estratègics per la transició, però ben segur que s'hi poden desenvolupar serveis amb lògiques ecosocials.

Què puc fer:

En aquest cas, és molt important entendre què és el que està a l'abast de cada entitat o actor de l'ecosistema de l'ESS.

a) **Entitats de base que treballen en sectors no directament vinculats a la transició ecosocial.**
Per exemple, una cooperativa que treballi en l'àmbit de la comunicació pot plantejar-se obrir una línia de comunicació per la transició ecosocial o Ecocomunicació, que a més es basi en eines i tècniques amb el mínim impacte (el núvol i les eines digitals tenen un enorme impacte ambiental).

Exemple inspirador:

Una idea interessant és la proposta d'Ecoedició de **Pol·len Edicions**[4], que minimitza els impactes ambientals del procés editorial i, a cada llibre, hi ha un requadre amb el resum dels principals indicadors associats a la publicació del llibre. La mateixa editorial ha promogut la creació d'un segell d'Ecoedició i l'Institut de l'**Ecoedició**[5], que certifica els llibres editats amb criteris ecosocials.

4. Disponible aquí: **https://pol-len.cat/**
5. Disponible aquí: **https://institutecoedicio.cat/**

Orientar l'activitat econòmica cap a la transició ecosocial

b) Entitats de base que treballen en sectors directament vinculats a la transició ecosocial.
Energia, alimentació, mobilitat, residus... tots aquests àmbits estan al nucli de la transició ecològica i, ara per ara, són mercats molt cobejats per les grans corporacions. La clau en aquests sectors és la intercooperació per guanyar escala, en comptes d'entrar en lògiques competitives, i anar desplaçant al màxim les opcions de capitalisme verd o greenwashing.

Exemple inspirador:

La iniciativa **Som Comunitats**[6] és una aliança entre 7 entitats d'ESS (Som Energia, Som Mobilitat, Epi, Arkenova, Suno, Tandem Social i Coopdevs)1, que té per objectiu de sumar coneixement i experiència per multiplicar les Comunitats Energètiques des de l'Economia Social i Solidària. La seva idea és «analitzar, avaluar i desenvolupar diferents models de Comunitats Energètiques en funció de les característiques del territori i els agents participants. A més, desenvolupem eines de gestió tecnològica i governança que permeten replicar i accelerar la creació de Comunitats Energètiques, la seva escalabilitat i una àgil gestió.»

6. Disponible aquí: **https://somcomunitats.coop/qui-som/**

c) Els espais d'articulació i promoció i les entitats representatives.
Sabem de sobres que l'ESS es troba en una situació desigual a l'hora d'entrar a competir al mercat capitalista, ja que ha d'integrar lògiques no-productivistes en el seu funcionament. Això fa imprescindible que els espais d'articulació i representació facin una tasca d'incidència per aconseguir el suport de les administracions públiques, especialment en els sectors clau per la transició. També és important que els mateixos recursos i esforços d'acompanyament d'aquests espais s'enfoquin estratègicament cap als sectors bàsics.

Exemple inspirador:

El Pla Estratègic de la XES 2023-2026[7] ha estat un procés de debat i orientació estratègica de la xarxa que ha durat dos anys, i que renova el propòsit de l'entitat, descrivint-lo així: «La XES i l'ESS han d'esdevenir referents per a una majoria de la població a l'hora de construir sobiranies en l'impuls de la transició ecosocial, generant propostes de suport mutu i enfortint el mercat social fent-lo més accessible i assequible socialment i territorialment». Entre els objectius específics destaca l'impuls de referents en els sectors considerats estratègics per la transició ecosocial: alimentació, habitatge, cures i energia.

7. Disponible aquí: **https://nextcloud.pangea.org/s/r942jaLeiZ6wyxk**

Eines i recursos:

- El programa El Planter està dedicat a acompanyar l'emprenedoria ecosocial des de l'ESS.
  https://www.bcn.coop/agenda/el-planter-programa-dem-prenedoria-ecosocial/

- La guia per a la intercooperació responsable elaborada per Ecos Grup Cooperatiu és una guia molt interessant a l'hora d'abordar processos d'intercooperació.
  https://grupecos.coop/wp-content/uploads/2024/05/Annex3_guia.pdf

- El resultat del taller d'escenaris de futur del Fòrum per la Transició Ecosocial, celebrat el febrer de 2023, va definir un full de ruta per l'ESS davant la transició ecosocial; és un recurs interessant per orientar les estratègies de l'ESS davant la crisi ecosocial.
  https://futursimpossibles.org/wp-content/uploads/2023/09/Forum_transicio_ecosocial_v10.pdf

La sensibilització i activació de la seva comunitat directa

Context:

A l'hora d'abordar el potencial de canvi de les entitats de l'ESS de seguida pensem en l'impacte ambiental de la seva activitat o fins i tot en la seva adhesió i divulgació en campanyes i iniciatives. Però sovint ens oblidem que les entitats de l'ESS són en si mateixes, comunitats (de treballadores, de consumidores i usuàries, de persones i entitats de suport...) i que engendren un potencial molt gran per a l'activació de la seva comunitat en clau ecosocial.
Pensem, per exemple, en les 1.479 empreses i entitats que conformen el **Mercat Social**[8] i les 236.000 persones que conformen la seva base social (sòcies de consum, voluntàries, etc.): què passaria si les entitats comencessin a impulsar campanyes internes per mobilitzar tota aquesta gent? Per no parlar de les 139.000 treballadores que representen totes les entitats agrupades dins de l'Associació Economia Social Catalunya (**AESCAT**)[9], o els 2,2 milions de sòcies de consum de les diferents **cooperatives de consum de Catalunya**[10].

8. Són entitats que han passat un procés d'avaluació en base als criteris de l'ESS, en concret, amb les eines de Balanç Social i Pam a Pam.

9. Disponible aquí: **https://economiasocialcatalunya.cat/**

10. Informe Mercat Social. **2022: https://xes.cat/wp-content/uploads/2022/12/informe-mercat-social-2022.pdf**

Què hi puc fer:

El primer pas per activar les comunitats de les entitats té a veure amb canviar la percepció que les persones tenen sobre l'entitat i la seva relació amb la crisi ecosocial. És important alimentar l'autopercepció de ser les llavors de futur per a una transició ecosocial. És el que des de la cooperativa Garua defineixen com aplicar **mirada apreciativa**[11].

> «I si mirem algunes experiències i moviments presents a la nostra societat i els projectem de manera esperançada cap al futur? I si en comptes de veure les seves limitacions, biaixos i mancances, imaginem quines serien les potencialitats que podrien desplegar en contextos polítics econòmics, polítics i culturals favorables? (...) treballar la "mirada apreciativa" sobre les experiències i alternatives concretes, de manera que serveixin com a inspiració des d'on esbossar com serien els nostres barris i municipis si haguéssim aconseguit fer una transició cap a models de societat ajustats als límits ecològics amb criteris de justícia social i democràcia.»

11. Disponible aquí: **https://www.garuacoop.es/semillas-de-futuro-microutopias-mirada-apreciativa-y-alternativas/**

Àmbit d'intervenció: 4/5

La sensibilització i activació de la seva comunitat directa

Un segon pas és definir-se com a **«comunitat en transició»**, seguint l'exemple de la cooperativa **l'Apòstrof, que ho defineixen així**[12]:

> «Per comunitat cooperativa en transició podem entendre aquella entitat d'ESS que inicia un procés per reduir l'empremta ecològica, no sols de la cooperativa, sinó també de (totes o la majoria de) les sòcies i assalariades (unitats de convivència incloses), a partir dels compromisos de reducció que cadascú contreu voluntàriament en mobilitat, energia, alimentació, béns de consum... i que la cooperativa ajuda a complir mitjançant el suport mutu, revisa periòdicament i inclou en el seu balanç social».

En aquest sentit, des de l'Apòstrof defineixen algunes tasques per avançar en aquest procés de «comunitat en transició»:

- Adoptar voluntàriament una sèrie de compromisos de canvi en àmbits com l'energia, l'alimentació, la mobilitat, les compres i proveïdors..., com a empresa i com a persones.
- Donar suport a aquests processos de canvi individuals amb formació, amb espais per compartir informació i experiències, amb una petita partida pressupostària per implantar els canvis als domicilis...

12. Disponible aquí: **https://apostrof.coop/viure-mes-sotenible-transicio/**

Àmbit d'intervenció: **4/5**
La sensibilització i activació de la seva comunitat directa

Eines i recursos:

- Les cooperatives Altekio i Garua van fer un taller a La Casa Encendida, en què s'imaginaven iniciatives d'ESS de tres sectors diferents, com si s'haguessin convertit en hegemòniques. És un exemple d'aplicació de la mirada apreciativa.
  https://nextcloud.pangea.org/s/pQ4xwT9Xsj5zQPC

- La idea de la cooperativa l'Apòstrof a l'hora de constituir-se com a «comunitat en transició» és molt interessant. Tot un exemple a seguir.
  https://apostrof.coop/viure-mes-sotenible-transicio/

- La cooperativa Resilience Earth és pionera a l'hora de creuar la dimensió ecològica i la dimensió comunitària. I la seva formació de catalització comunitària de Balkar Earth n'és un bon exemple.
  https://balkar.earth/formacio/catalitzacio-comunitaria/

Àmbit d'intervenció: 5/5

L'acció sociopolítica per reclamar canvis per una transició ecosocial

Context:

Un dels principals riscos identificats en els tallers d'escenaris de futur a l'hora de pensar el paper de l'ESS en la transició ecosocial, és la falta de vincle amb els moviments socials i les lluites de carrer, així com la tendència a actuar com un lobby que defensa els seus propis interessos.

Així doncs, cal que, des de les entitats de base fins als espais representatius, vagin més enllà de la seva pròpia "autoreivindicació" i integrin la urgència del moment i la dimensió de la crisi ecosocial, per situar les seves estratègies sociopolítiques dins d'aquest marc mental. Perquè això passi, és important situar en l'imaginari del conjunt de l'ecosistema de l'ESS, la crisi ecosocial com a factor determinant.

Malgrat que s'han fet passos importants, queda camí per recórrer perquè l'ESS s'autopercebi com un agent polític per a la transició ecològica. Per fer-nos una idea, només el 44% de les entitats fan incidència o divulgació sobre la reducció de l'**impacte ambiental**[13]. Malgrat que la dimensió sociopolítica de l'ESS és una de les seves característiques històriques, cal revitalitzar-la per no caure en el cofoisme de l'autoreivindicació.

13. Informe del Mercat Social 2023
https://xes.cat/2023/12/20/informe-del-mercat-social-2023/

Què hi puc fer:

Cal que l'ESS s'articuli políticament amb altres actors socials compromesos amb la transició ecosocial, amb qui poder sumar forces i tenir un major impacte polític i social per desencadenar els canvis profunds necessaris. Dins aquesta aliança amb altres actors socials, l'ESS com a agent socioeconòmic pot tenir un paper important a l'hora de donar suport material a l'acció política i la mobilització, adherint-se a aquestes iniciatives, donant-les visibilitat i, fins i tot, dirigint recursos cap al reforç dels moviments socials (en forma de dedicació d'hores de persones, finançant recursos materials, dedicant esdeveniments a activitats dels moviments, etc.).

Exemple inspirador:

En la creació de l'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial (acTe), l'ESS ha tingut un rol important: entitats com la Xarxa d'Economia Solidària o Coòpolis han dedicat recursos en el seu impuls inicial, gràcies a la campanya Futurs imPOSSIBLES i l'organització del **Fòrum per la Transició Ecosocial**[14]. En certa manera, aquests espais d'articulació han posat a disposició els seus recursos materials i humans per afavorir un procés d'articulació de moviments.

14. Disponible aquí:
https://futursimpossibles.org/forum/

Àmbit d'intervenció: 5/5

L'acció sociopolítica per reclamar canvis per una transició ecosocial

Una derivada d'aquesta acció política té a veure amb afavorir processos de transició ecosocial des de l'àmbit local, mitjançant la creació d'espais d'articulació i d'implicació de la ciutadania (**el que a l'acTe anomenen Assemblees Locals per la Transició Ecosocial**)[15]. En la creació d'aquest tipus d'espais, és important que el teixit local de l'ESS ofereixi la seva capacitat material i humana per donar més força a les transicions locals. Aquestes assemblees locals poden esdevenir un meravellós brou de cultiu on materialitzar i replicar estructures cooperatives i/o comunitàries que ja existeixen en altres territoris i que són clau per les transicions locals.

Exemple inspirador:

Moltes entitats de base, ateneus cooperatius i comunalitats han portat els tallers d'escenaris de futur de la campanya Futurs imPOSSIBLES a les seves assemblees i als seus territoris i **àmbits d'intervenció**[16]. Aquests tallers han servit per generar "minifòrums" locals per la transició ecosocial; espais des dels quals construir una visió comuna dels possibles escenaris que haurà de fer front cada territori i ajustar les estratègies dels col·lectius que el conformen. Aquestes trobades poden ser la llavor de futures assemblees o nodes locals per la transició ecosocial.

16. S'han fet tallers al Ripollès, a Osona, al Baix Montseny, als Vallès Oriental, al Maresme, al Penedès, a l'Hospitalet del Llobregat, als diferents barris de Barcelona...

Sabies que:

Això no és una estratègia nova: tenim exemples recents molt importants de com algunes entitats han acompanyat la creació de nous moviments, com la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca, el Sindicat de Llogateres o l'Aliança contra la Pobresa Energètica. El cooperativisme mateix té una gran tradició de dedicació d'hores a la intercooperació sociopolítica (per exemple, per participar en espais federatius). Per tant, parlem d'ampliar la mirada i reforçar no només els mateixos espais de l'àmbit, sinó als moviments que empenyen per una transició ecosocial.

15. Disponible aquí: **https://assembleaecosocial.cat/assemblees-locals-per-la-transicio-ecosocial/**

Eines i recursos:

Si voleu treballar la transició ecosocial en el vostre territori o àmbit d'intervenció, us podem ajudar a organitzar un taller de construcció participativa d'escenaris de futur.+info **ecologia@xes.cat**

L'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial és el principal espai d'articulació de persones i moviments per una transició justa a Catalunya. Us animem a participar-hi.
https://assembleaecosocial.cat/

Dona suport a les campanyes i mobilitzacions que s'oposen als macroprojectes, us en deixem alguns exemples vigents:

- Campanya contra l'ampliació de l'aeroport del Prat: **https://zeroportbcn.wordpress.com/**
- Assemblea de Barris pel Decreixement Turístic: **https://assembleabarris.wordpress.com/**
- Campanya «No ens vendreu la moto», contra l'ampliació del circuit de Montmeló: **https://www.noensvendreulamoto.cat/web/**
- Plataforma «Aturem el Hard Rock» **https://aturemhardrock.cat/**

ACTUA

La guia per construir

FUTURS ~~IM~~POSSIBLES

Impulsat per:

xes

cercle transició ecosocial

coòpolis

espai ambiental

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona